

Tórshavn, tann 2. mars 2023
J.Nr.: LUM-16- 22/10345-47
(at tilskila í svari)
Tykkara J.nr.

Álit

um viðgerðina hjá Tórshavnar kommunu og Umhvørvismálaráðnum av eini broyting í byggisamtyktini á Velbastað

Við skrivi, dagfest 19. mai 2022, hevur A, sent umboðsmanninum soljóðandi klagu:

“Teirra mál ... um broyting av byggisamtyktini á Velbastað.

Eg sendi kæru inn um broytingina, men føli, at hon ikki varð viðgjørð ordiliga, og at eg ikki fái somu viðferð sum aðrir borgarar í kommununi, sjá kæru.

Í innlitinum eg havi fingið, kann senda tykkum tað, sæst at politikkarar, ið sigur seg vera ógegnir til at atkvøða á fundum, er við í málsviðgerðini frá byrjan.

Tað fyrri kemur mær, sum um Býarskipanarnevndin og UVMR eru stempulklokkur.

Eg haldi at viðgerðin skal ganga umaftur.”

Kærana, sum klagarin vísti til, hevði hann sent Tórshavnar kommunu tann 9. august 2021, sum mótmæli til ætlaða broyting av byggisamtyktini fyrri part av matr. nr. B og D á Velbastað. Mótmæli var soljóðandi:

“ Velbastað er elligomul bygd við býlingum. Broytingin, ið ætlanin er at fremja, er í býlinginum Úti á Heyggi.

Úti á Heyggi er gamal býlingur, her hava vit Mataránna og Tváttá. Sviin Karl Gustav Ljunggren skivur í Fróðskaparriti, um at Tváttá hevur verið nýtt í sambandi við heidna gudadyrkan.

Í avtaluni um samanlegging av Kirkjubøar sóknar kommunu og Tórshavnar kommunu verður sagt at bygdinar skulu varðveitast við sínum sereyðkennum. Við at leggja eina rond av húsum omanfyri býlingin verður hetta lyfti ikki hildið.

Norðast í økinum er vakur fossur og suður frá honum, uml. 100 m, eru vakrir hamarsspjallar. Bygging á hesum øki fer at skemma.

Eg mótmæli, at meira byggiøki verður útlagt, tað liggja fleiri grundstykkir, ið ikki eru bygd. Afturat tí eru áleið 5 hektar tøkir, sum útlagt byggiøki. So tað er als ikki neyðugt at leggja meira út.

Kommunan hevði ætlan um at útstykkja norðanfyri Roykheggjarnar. Íbúgvar mótmæltu við ymiskum grundgevingum, millum annað at økta ferðslu, fóru smølu vegirnir ikki at tola. Hesa viðmerking o. fl. vísi eg eisini til móti hesari ætlan

Viðvíkjandi broytingini av matr. nr. B, her er talan um eitt grundstykki. Tá politikarar eru komnir í rasshaft, plaga teir at siga, at ein heildarætlan má gerast. Her er talan um okkurt í líkist einstakaætlan ella skeggi nær høkuni.

Nú verða nógvir minnisvarðar reistir av øllum handa slag. Eg haldi tann vakrasti minnisvarði, ið ein kundi reist á Velbastað, er at friða allan bøin fyrri bygging, so vístu vit teimum undanfarnu virðing.

...

E.s. Hvat nyttar hoyring, tá fólk ið ikki verða hoyrd. Tað fyrri kemur mær, sum hoyring verður bara send út á kvamsvís. ... Lat hetta verða ein hoyring, ikki bert er eitt eiti, men ein hoyring har fólk ið verða hoyrd.”

Tann 25. maí 2022 bað umboðsmaðurin klagaran um at útgreina klaguna.

Tann 7. juni 2022 svaraði klagarin:

“Eg viðhefti almenna innlitið, ið eg havi fingið frá kommununi, sum eg haldi svarar tykkara spurningum. ...

Mín kæra verður als ikki viðgjørd. Grundgevingarnar ikki burturvistar. Eg fái eina jánkaslíga, heilt aðra grundgeving fyri ikki at ganga mínum mótmæli á mæti, og tað er frá býararkitektinum.”

Tann 7. juni 2022 sendi umboðsmaðurin klagaranum hesar avklárandi spurningar:

“Viðvíkjandi spr. um gegni nevnið tú ikki, hvønn tú metir vera ógegnigan. Er tað rætt skilt, at tað er E, sum tú sipar til?

Viðvíkjandi matr. nr. B skrivur tú í kæruni,” at talan er um okkurt, sum líkist eini einstakaætlan ella skeggi nær høkuni “ . Kanst tú nágreina, hvat tú meinar við, so umboðsmaðurin fær mett um málið.”

Sama dag svaraði klagarin:

“Eg sigi ikki nakar er ógegnigur, tað duga tit betur at meta um. Politikarin sigur, á býráðsfundi 23. juni 2021 og 27. sept. 2021, at hann er ógegnigur. Men sum sæst á innlitinum á síðu 3 og 4 luttekur sami politikari í byrjanini á málinum sum privat persónur.

Tað tykir mær løgið, at stykkja bert eitt stykki út á matr. nr. B. Er tað ætlað ávís sum persóni, hetta er landsjórð.

Eg haldi meg ikki síggja nakrar notatir í málinum.“

Málgongd

Tann 4. februar 2021 fekk Tórshavnar kommuna skriv frá festara á Velbastað um at broyta byggisamtyktina fyri part av matr. nr. B, sum hoyrir til festið hjá honum, til sethúsaðki. Sambært skrivi var orsökkin til áheitanina, at so fær tilstundandi festari móguleika at byggja síni sethús á áðurnevnda stykkið. Viðmerkt var, at Búnaðarstovan vil frámatrikulera stykkið til festið, til tilstundandi festara at byggja á, har sum virkseimið hjá festinum er, so sum fjós, sláturrúm, brunnar, hoyggjhús og annars alt sum hoyrir til festið.

Málið var skrásett hjá kommununi sum mál nr. Tann 23. februar 2021 sendi kommunan hesar útgreinandi spurningar til umsøkjaran:

“Er nøkur ávís orsök til, at umsóknin um broyting fevnir um ítøkiliga økið, sum liggur eitt sindur frá býlinginum annars? Hvussu er t.d. hugsanin at sleppa til økið? Tað hevði verið meira nærlagt at lagt nýggja bygging upp at verandi bygging, sum t.d. innanfyri økið á viðheftu skitsu.

2. Er talan um ítøkiligar ætlanir um at byggja sethús, ella er hetta nakað, ið liggur eitt sindur fram í tíðini? Tórshavnar kommuna fer í holt við at endurskoða byggisamtyktina fyri Velbastað/Kirkjubø seinni í ár, og um talan ikki er um ítøkiligar ætlanir, so kundi hendan broytingin verði gjørd sum partur av arbeiðinum at endurskoða alla byggisamtyktina fyri Velbastað/Kirkjubø.”

Tann 23. februar 2021 svaraði umsøkjjarin:

“Takk fyri skjótt svar frá tykkum. Eg skilji sera væl tykkara sjónarmið, sum viðhefta skitsa vísir.

At hava eina beina linju yvir av matr. F hevði verið tað ruddiligasta, men tað verður ov trongligt.

Fyri raksturin av festinum og tað virkseimi, sum er á garðinum, brúkar festið niðara part av tí, sum er merkt við reyðum. Á viðheftu mynd, sum tit hava sent til mín, sær man ein útgrevstur niðan frá fjósinum, t.v.s., Úti á Heyggi 19. Hettar verður brúkt til seyð (seyðarætt um heysti) eins og ein partur av slættanum verður brúktur til garð virkseimi.

Tað er í andsøgn við raksturin av festinum at byggja so tætt, tí er neyðugt at rykkja nýggja bóndahúsið nakað niðan um matr. nr. F, fyri at fáa pláss til nýggja bóndahúsið.

Vónandi skilja tit mítt sjónarmið. Mítt uppskot er, at viðhefti reyði fýrakanturin verður niðanefir frá ovaru striku, sum viðhefta mynd frá mær vísir, ella longur niðan frá, fyri at hava eina frástøðu sum er hóskeilig.

Atkomuvegin skuldi eg sjálvandi víst á, tá eg sendi umbøn mína inn til kommununa, men hettar havi eg av misgáum ikki gjørt. Eg seti eina striku á ætlaðu veg-atkomuna, so tit síggja, hvar innkoyringin til tilstundandi bóndahúsið verður.

Eg eri altíð tilreiðar at koma á fund. Tit eru eisini vælkomn heim at kunna tykkum um umstøðurnar, tað hevði kanska verið tað besta.

Tað liggur ikki frammi í tíðini, men hastar at fáa hesi sethús upp at standa fyri garðs virkseimið.”

15. mars 2021 sendi tekniski stjórin eina skitsu, ið vísti komandi útstyking á Velbastað (matr. nr. D) 11 stykkir og tað eina stykki inni í bygdini (matr. nr. B) til ein málsviðgera á býarskipanardeildini og cc til privatu teldupostadressuna hjá E, varaformanni í Byggi og býarskipanarnevdini hjá Tórshavnar kommunu.

16. mars 2021 avgjórði umsitingin at seta arbeiðið at broyta byggisamtyktina í gongd.

18. mars 2021 varð eitt mál skrásett sum nr. ... við heitinum: ”Broyting av byggisamtykt fyri Velbastað matr. nr. D, í sambandi við sethúsaútstyking.”

Tann 15. apríl 2021 var fundur millum Tórshavnar kommunu og Búnaðarstovuna, ið snúði seg um býarskipanarligar avbjóðingar við sethúsum hjá festarum. Notatið, sum Tórshavnar kommuna gjórði frá fundinum, er soljóðandi:

1. Umrøða av ymiskum viðurskiftum/avbjóðingum

Viðmerking:

- TK byrjaði við at greiða frá problematikkinum við broyting av byggisamtykt fyri festijørð. T.d. tá fráfarandi festarar søkja um at broyta byggisamtyktina kring sethúsini, sum standa við festið, soleiðis at teir fáa loyvi at keypa ognina.
- BST vísti á, at tað er lógarkrav, at festarar kunnu keypa sethúsini, sum teir ofta hava gjørt stórar íløgur í.
- BST hevur ta mannagongd, at tá tað kemur til jørð til sethús(útstykingar) og annað, selja teir til kommununa, sum er planmyndugleiki, og sum síðani kann selja víðari til borgararnar. Í tí smb. vísti TK á, at tá talan er um jørð størri enn 300 m², skulu økini bjóðast út alment.
- TK og BST samd í, at tað er ein trupulleiki, at festarar kunnu velja sær lendi út og avgera, hvat virkseimi skal vera á tí. Sum í døminum á Velbastað, har festari ynskir at byggja bústað á einum neyvt útvaldum øki, og smb. hansara treytum. Tá gerst festarin planleggjarin, og ikki planmyndugleikin.
- Í mun til umsókn frá festaranum á Velbastað viðmerkti BST, at einki

landbúnaðarligt argument er fyri, at festarin skal búgva so nær festinum, og at tað ikki er nakar fyrimunur fyri raksturinum av festinum. Um stykkjað verður út omanfyri Ervaveg, so sum søkt er um, er tað upplagt, at komandi festarin ognar sær stykki í tí útstykkningini.

- TK vísti á dømi í Danmark, har loyvt er at hava 2 sethús til hvørt festi, soleiðis at eini sethús kunnu nýtast av verandi festara og eini av tilstundandi/fráfarandi festara. Ein tílík skipan kundi verði nýtt í TK. Hetta kundi verið ásett við byggisamtykt fyri 4. Grundumráði.

2. Samanumtøka

Viðmerking:

- TK fer at umrøða støðuna við stjórnina, og væntandi verða BST, US og møguliga Umhvørvis- og vinnumálaráðið kallaði inn at umrøða evnið, soleiðis at ein greið mannagongd fæst í lag.

Sambært gerðabókini hjá Tórshavnar kommunu, var síðani niðanfyrirstandandi viðgerð av broytingini av byggisamtyktini fyri Velbastað. Tá málið byrjaði, snúði málið seg bert um broytingina av matr. nr. D, men undir viðgerðini kom broytingin av matr. nr. B eisini uppi:

“

Viðgjørt av	Fundardagur	Málnr.	Journalnr.
1 Byggi- og býarskipanarnevndin	22.06.2021	██████	██████
2 Býráðsfundur	23.06.2021	██████	██████
3 Byggi- og býarskipanarnevndin	13.09.2021	██████	██████
4 Kirkjubæar/Velbastaðarnevndin	27.09.2021	██████	██████
5 Býráðsfundur	30.09.2021	██████	██████

BROYTING AV BYGGISAMTYKT FYRI VELBASTAÐ, MATR. NR. D, Í SAMBANDI VIÐ SETHÚSAÚTSTYKKING

Upprunin til málið Ynski er um nýggja sethúsaútstykkning á Velbastað, og í tí sambandi er skitsa til útstykkning á 11 grundstykkir oman fyri Ervaveg gjørd, sí skjal *Útstykkning - skitsa*.

Lýsing av málinum Enn er talan bert um skitsu av útstykkningini, men fyri at fáa málið í gongd, verður uppskot gjørt til at broyta byggisamtyktina fyri økið. Økið liggur í K-Landbúnaðarøki. Um sethús skulu byggjast á økinum, má økið broytast til B-sethúsaøki, sí skjal *Eftir broyting*.

Lógir, ásetingar o.a. Ásetingar fyri B-sethúsaøki í byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað eru m.a.: - Loyvt er einans at byggja sethús við upp til 2 íbúðum og – eftir serloyvi frá byggivaldinum – tvíhús, rað- og ketuhús o.t. til eitt

húski. Í sambandi við bústaðirnar skal tó bera til at innrætta hœli til handlar, onnur vinnuendamál og stovnar, treytað av at hesi virki ikki eru til ampa ella lýta dámin á økinum sum sethúsabýlingi.

Ásetingar fyri K-landbúnaðarøki í byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað eru m.a.:

Loyvt er bert at byggja hús, ið eru neyðug til tess at tryggja fullgóðan rakstur av virkjum við teim endamállum, sum nevnd eru í stk. 1. Tó er loyvt at gera slík teknisk virki og hús, ið neyðug eru til ravmagns- og vatnveitingar, til burturveiting av skarnvatni og til telefon- og telegrafsamband og í sambandi við vegahald.

Upplýsingar frá umsitingini

Onnur mál sum kunnu hava týðning fyri málið

Viðmerkingar frá øðrum (t.d. deildum, staðbundnum nevndum og myndugleikum)

Talan er um festijørð, sum liggur uttanfyri planlagt byggilendi, og tískil skal málið til hoyringar hjá Búnaðarstovuni og hjá friðingarmyndugleikanum.

Viðmerking er komin frá kirkjubø- og velbastaðarnevndini j.nr. ... og ...

Skjøl

- *Útstykkning – skitsa*, journal nr. ...

- *Eftir broyting*, journal nr. ...

- Viðmerking frá kirkjubø- og velbastaðarnevndini j.nr. ...

...

Tilmæli:

Tekniski stjórin og býararkitekturin mæla til at broyta byggisamtyktina sambært skjalinum *Eftir broyting*, treytað av loyvi frá avvarðandi myndugleikum, og beina málið í býráðið umvegis staðbundnu nevndina.

Byggi- og býarskipanarnevndin 22. juni 2021: Samtykt at taka undir við tilmælinum.

E luttók ikki í viðgerðini av málinum

Býráðsfundur 23. juni 2021: Atkvøtt varð um tilmælið frá byggi— og býarskipanarnevndini við tí broytingaruppskoti frá G, at byggisamtyktin verður broytt sambært skjalinum «skitsa», sum liggur í málinum.

Einmælt samtykt.

E boðaði frá, at hann er óegnigur og luttók ikki í viðgerðini av málinum.

Ískoyti:

Í sambandi við at uppskotið til broyting av byggisamtyktini fyri Velbastað hevur ligið til almenna hoyring, er eitt mótmæli innkomið frá einum borgara á Velbastað, sí skjal *Velbastað hoyring matr. nr. D og B*.

Í mótmælinum verður m.a. víst á at:

- Velbastað er elligomul bygd og í avtaluni um samanlegging av Kirkjubøar sóknar kommunu og Tórshavnar kommunu verður sagt, at bygdin skulu varðveitast við sínum sereyðkennum. Við at leggja eina rond av húsum oman fyri býlingin, verður hetta lyftið ikki hildið.
- Norðast í økinum er vakur fossur og suður frá honum eru vakrir hamarsspjallir. Bygging á hesum øki fer at skemma.
- Fleiri óbygd grundstykkir eru tøk, og uml. 5 hektarar av útløgum byggioeki eru somuleiðis tøk. Tað átti ikki at verið neyðugt at útlagt meira byggioeki.
- Útstykkingin norðan fyri Royksheyggjarnar, sum kommunan hevði ætlanir um, fekk nógv mótmæli, m.a. grundað av øktari ferðslu á smølu vegunum. Víst verður til somu mótmæli í smb. við hesa ætlan.
- Viðvíkjandi broytingini av eina stykkinum á matr. nr. B verður víst á, at vanligar verður talan um at heildarætlan má gerast fyri eina útstykking. Í hesum føri er talan um okkurt, ið líkist eini einstakaætlan ella “skeggi nær høkuni”.
- Tann vakrasti minnisvarði, ið ein kundi reist á Velbastað, er at friða allan bøin fyri bygging.

Ásannast kann, at ein partur av byggioekinum á Velbastað, er óbygt. Hetta er tó grundað á avbjóðandi lendisviðurskifti og byggilinjur fram við landsvegi, ið gera, at tað er trupult at byggja og gagnnýta lendið skynsamt. Ervavegur er kommunalur vegur. Tískil ber til at byggja tættari vegnum, lendið kann gagnnýtast betur og sloppið verður undan at gera stórar íløgur í veg.

Tilmæli:

Tekniski stjórin og býararkitekturin mæla til at:

- Broyta byggisamtyktina fyri matr. nr. D, Velbastað sambært kortskjalinum *Eftir broyting*.
- Nevndin tekur støðu til, um byggisamtyktin skal broytast fyri matr. nr. B, Velbastað sambært kortskjalinum *Útstykking – skitsa*.
- Beina málið í býráðið umvegis staðbundnu nevdina.

Byggi- og býarskipanarnevndin 13. september 2021: Samtykt at taka undir við tilmælinum og halda fast í býráðssamtyktini og at beina málið í býráðið umvegis staðbundnu nevdina.

E luttók ikki í viðgerðini av málinum.

Kirkjubøar/Velbastaðarnevndin 27. september 2021: Staðbundna nevndin tekur undir við tilmælinum, men vil fegin kunnast, tá útstykkingarætlanin er liðug. Annars vísa til viðmerkingarnar sum eru sendar inn áður.

E luttók ikki í viðgerðini av málinum.

Býráðsfundur 30. september 2021: Einmælt samtykt.

E boðaði frá, at hann metti seg vera ógegnigan at luttaka í viðgerðini av málinum, og tók býráðið hesa fráboðan til eftirtektar.”

Tann 4. oktober 2021 sendi Tórshavnar kommuna soljóðandi svar uppá mótmælið frá klagaranum:

“ **Viðvíkjandi mótmæli móti broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað** Tórshavnar býráð hevur á fundi tann 30. september 2021 viðgjørt mótmæli títt um broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað fyri partar av matr. nr. B og D. **Býráðið samtykti ikki at ganga mótmælinum á mæti.** Orsøkin til at mótmælið ikki verður gingið á mæti er, at mett verður, at ætlaða útstykkingin fram við Ervaveg er lættari atkomulig, og at lendið er betur hóskað til bygging, enn onnur byggigøki í bygdini”

Tann 4. oktober 2021 sendi Tórshavnar kommuna broytingaruppskotið til Umhvørvis- og vinnumálaráðið til góðkenningar. Skrivið var soljóðandi:

“Viðvíkjandi uppskoti til broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað

Við hesum verður uppskot til broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað, partur av matr. nr. B og D, Velbastaður, sent Umhvørvis- og vinnumálaráðnum til góðkenningar.

Uppskotið til broyting av byggisamtyktini er í smb. við ynskið um at stykkja út til sethús í bygdini.

Uppskotið til broyting av byggisamtyktini fyri Velbastað, ið er sýnt í hjáløgdu skjølum, er lýst sum fyrisett í grein 6 í lóg nr. 13 frá 21. mai 1954, og hevur ligið frammi frá 2. juli 2021 til 13. august 2021. Seinasta freist at mótmæla var 13. august 2021.

Tá freistin at mótmæla var farin, hevði kommunan móttikið eitt mótmæli. Tórshavnar kommuna hevur ikki gingið mótmælinum á mæti.

Viðheft skjøl eru:

1. Kunngerð
2. Kort - áðrenn broyting
3. Kort - eftir broyting
4. Býráðssamtykt
5. Mótmæli
6. Svar til mótmælara”

Tann 3. mars 2022 sendi Umhvørvis- og vinnumálaráðið Tórshavnar kommunu ætlanarskriv um góðkenning av broytingunum. Viðlagt ætlanarskrivinum var álit frá Býarskipanarnevndini, dagfest 17. februar 2022, sum var soljóðandi:

“Býarskipanarnevndin – Álit

Viðv. US mál ..., uppskot til broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað

Málið var fyri á fundi 15. februar 2022

Uppskotið snýr seg um at broyta byggisamtyktina fyri Kirkjubø/Velbastað, fyri partar av matr. nr. B og D, í sambandi við ætlan um at stykkja út til sethús í bygdini.

Málið viðgjørt og gjøgnumgingið.

Nevndin hevði viðmerking um, at kommunan eigur at tryggja vegatgongd til ætlaða grundstykkið á matr. nr. B.

Eitt mótmæli er til ætlaðu broytingina, sum kommunan hevur svarað og grundgivið fyri ikki at ganga á møti.

Nidurstøða: Nevndin samtykti at viðmæla ætlaðu broytingunum

Fakta:

Samtykt í Tórshavnar kommunu: 30. september 2021

Ligið frammi alment: 2. juli 2021 til 13. august 2021

Sent UVMR til góðkenningar: 4. oktober 2021

Sent Býarskipanarnevndini: 4. oktober 2021 Mótmæli: 1 mótmæli

... (mín viðm. umboðið hjá Tórshavnar kommunu) luttók ikki í viðgerðini av málinum”

Tann 8. mars 2021 sendi Umhvørvis- og vinnumálaráðið soljóðandi góðkenningarskriv til Tórshavnar kommunu:

”Góðkenningarskriv

Broyting í byggisamtyktini fyri part av matr. nr. B og D, Velbastaður

Eftir reglunum í løgtingslóg nr. 13 frá 21. mai 1954 um býarskipanir og byggisamtyktir hevur Tórshavnar kommuna í skrivi, dagfest 4. oktober 2021 sent Umhvørvis- og vinnumálaráðnum uppskot til broyting í byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað til góðkenningar.

Málið snýr seg um at broyta part av matr. nr. B, Velbastað frá H-frílandi til B-sethúsaðki og part av matr. nr. D, Velbastað frá K-landbúnaðarøki til B-sethúsaðki.

Broytingin hevur ligið frammi frá 2. juli 2021 til 13. august 2021. Tá freistin at koma við møguligum mótmælum ella broytingaruppskotum var farin, 13. august 2021, hevði kommunan móttikið eitt mótmæli.

Kommunan hevur ikki gingið mótmælinum á møti.

Býarskipanarnevndin hevur havt málið til ummælis og mælir í ummæli sínum frá 17. februar 2022 til at góðkenna broytingina í byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað.

Umhvørvis- og vinnumálaráðið tekur undir við ummælinum frá Býarskipanarnevndini.

Sagt verður frá, at Umhvørvis- og vinnumálaráðið við heimild í § 4 í býarskipanarlógini góðkennir, at byggisamtyktin fyri Kirkjubø/Velbastað verður broytt sum omanfyrinevnt.

... ”

Partshoyring

Umboðsmaðurin gjørdi av at kanna hetta málið nærri. Við skrivi, dagfest 9. juni 2022, var klagan send Tórshavnar kommunu til ummælis. Skrivið var soljóðandi:

“Umboðsmaðurin hevur fingið eina klagu frá A um broyting av byggisamtyktini á Velbastað (matr. nr. B og matr. nr. D). Avrit av klaguni er lagt við hesum skrivi.

Klagarin hevur sent umboðsmanninum skjøluni í máli tykkara nr. ..., sum hann hevur fingið innlit í. Í hesum skjølum sæst viðgerðin av broytingini av byggisamtyktini og svarið, ið klagarin hevur fingið um sína kæru. Umboðsmaðurin metir, at viðvíkjandi matr. D lýsa móttiknu skjøluni málið nøktandi, men viðvíkjandi matr. nr B sýna skjøluni ikki alla viðgerðina hjá kommununi, og hvør grundgeving er fyri hesi broyting.

Fyri at umboðsmaðurin kann taka støðu til, um hetta er eitt mál, sum umboðsmaðurin kann ella eigur at taka upp til viðgerðar, verður Tórshavnar kommuna biðin um at lata umboðsmanninum eina frágreiðing um viðgerðina av matr. nr. B, Velbastað og at lata umboðsmanninum til láns øll skjøl (original ella avrit) viðvíkjandi hesum málinum umframt skjalayvirlit.

Eisini verður Tórshavnar kommunu biðin um at gera viðmerking til klagupunktið um, at ein politikkar, ið sigur seg vera ógegnigan til at atkvøða á fundum (E), er við í málsviðgerðini frá byrjan.

...”

Tann 19. august 2022 sendi Tórshavnar kommuna umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“Viðvíkjandi um broyting av byggisamtyktini á matr. nr. B og D, Velbastaður

Í smb. við klagur frá A um broyting av byggisamtyktini á Velbastað (matr. nr. B og matr. nr. D), hevur løgtingsins umboðsmaður í skrivi dagfest 13. juni 2022 biðið Tórshavnar kommunu gera viðmerkingar til tvey av klagupunktunum:

1. Frágreiðing og skjøl um viðgerðina av broytingini av byggisamtyktini fyri matr. nr. B, Velbastaður.
2. Viðmerkingar til klagupunktið um, at ein politikkar, ið sigur seg vera ógegnigan til at atkvøða á fundum (E), er við í málsviðgerðini frá byrjan.

Ad. 1. Tá ið umsitingin hjá Tórshavnar kommunu fekk áheitan um at broyta byggisamtyktina fyri matr. nr. B og D, Velbastaður, metti umsitingin ikki, at býarskipanarligt grundarlag var fyri, at broyta byggisamtyktina fyri part av matr. nr. B, Velbastaður. Tí sæst eingin viðgerð av hesum í nevndar- og býráðssamtyktini, og til ber eiheldur at vísa á skjøl, ið vísa á eina viðgerð av hesi broyting. Á Býráðsfundi 23. juni 2021 førði G, formaður í Byggi- og býarskipanarnevndini, fram broytingaruppskot, ið viðførði, at byggisamtyktin fyri matr. nr. B somuleiðis varð broytt, og var hetta sostatt ein politisk avgerð, uttan viðgerð frá umsitingini.

Í sambandi við almennu framløguna av málinum kom viðmerking inn, sum setti spurnartekin við broytingina av matr. nr. B. Tá mæltu Tekniski stjórin og býararkitekturin Byggi- og býarskipanarnevndini til at taka støðu til broytingina av matr. nr. B, og staðfesti Byggi- og býarskipanarnevndin hesa broytingina á fundi 13. september 2021.

Í hesum sambandi kann kunnast um, at Tórshavnar kommuna hevur móttikið umsókn til ummælis frá Búnaðarstovuni, vegna H, um sundurbýti av matr. nr. B, Velbastað til nýtt grundøki til festibygning.

Ad. 2. E var partur av innleiðandi samskiptinum ið var, í smb. við at málið um útstyking og broyting av byggisamtyktini á Velbastað skuldi reiasast. Sum sæst í skjølunum viðvíkjandi viðgerðini

av byggisamtyktini, sí skjal *Býráðssamtykt*, so hefur E ikki verið partur av nevndar- ella býráðsviðgerðini.”

Tann 24. august 2022 vendi umboðsmaðurin sær aftur til kommununa við hesum skrivi:

“Umboðsmaðurin hefur gjøgnumgingið frágreiðing tykkara frá 19. august 2022 og viðsendu skjøluni.

Umboðsmaðurin metir, at frágreiðing og skjøl ikki lýsa málið viðv. matr. nr. B á Velbastað á nøktandi hátt.

Kommunan verður tí biðin um at geva umboðsmanninum eina neyvari frágreiðing og fulla skjalprógvan av umsitingarlíga partinum av málinum, so sum, hvussu málið byrjaði, hvør bað um broytingina og hví metti umsitingin, at býarskipanarligt grundarlag var ikki fyri at broyta byggisamtyktina fyri part av matr. nr. B Velbastað.

Eisini verður biðið um at fáa avrit av skjølunum í málinum, har Búnaðarstovan biður um sundurbýti av matr. nr. B.”

Tann 30. august 2022 sendi Tórshavnar kommuna umboðsmanninum soljóðandi svar:

“Viðvíkjandi klagu um broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. B og D, Velbastaður

Vísandi til frágreiðing send 19. august 2022 og at Løgtingsins umboðsmaður 24. august 2022 biður um eina nærri frágreiðing og skjalprógvan av umsitingarlíga partinum av málinum, verður her við nærri frágreiðing og skjalprógvan send.

Ein kronologisk lýsing av málgongdini viðv. broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. B og D, Velbastað er gjørd, sí skjal *Málgongd lýst kronologiskt*.

Í málgongdini sæst, I av fyrstani tíð søkir um at fáa byggisamtyktina fyri matr. nr. B broytta (mál ...). Umsitingin umrøddi umsóknina frá festaranum innanhýsis, og var umsitingin neiliga sinnað í mun til broytingina av matr. nr. B. Ongin skjøl eru viðv. innanhýsis umrøðuni, men umrøðan kom m.a. inn á, at tað er ein yvirskipað býarskipanarlig avbjóðing, tá nýggir festarar koma á festi, og fyrrverandi fara frá. Nýggju festararnir ynskja at byggja síni egnu hús, og fráfarandi ynskja at yvirtaka sethúsini, ið teir hava bygt til festið, men teir fáa ikki loyvi at matrikulera ognina frá festinum, av tí at tað ikki liggur í sethúsaðki í byggisamtyktini. Í mun til býarplanlegging, so metir man ikki, at tað er skynsamligt at broyta økini kring festi til sethúsaðki, m.a. av tí at man við tíðini fer at fáa smáar býlingar kring festini, sum annars ikki er ætlað býarmenningarøki.

Tórshavnar kommuna hefur umrøtt avbjóðingina við Búnaðarstovuna, men enn er eingin loysn funnin á hesi avbjóðing.

Í ítøkiligum forinum við matr. nr. B, Velbastað var harumframt metið, at um eitt øki skuldi leggjast afturat verandi sethúsaðki, so átti hetta øki at ligið uppá verandi bústaðarøki, soleiðis at talan varð um eitt natúrligt avmarkað øki, og ikki forskotið, so sum býráðssamtyktin sigur. Tað kann somuleiðis blíva ein avbjóðing, at vegatkomandi til stykkið má verða gjøgnum tveir aðrar matriklar.

Í forleingilsni av umsóknini og samskiftinum við I, er samskifti millum Tekniska stjórn og E um hesa somu broyting av byggisamtyktini og um at broyta byggisamtyktina fyri stykkið omanfyri vegin at brúka til sethúsaútstykkning komin inn í umsitingina og stovna sum eitt nýtt mál dagf. 15. mars 2021 (mál ...). Hesar broytingar verða síðani fyrireikaðar og lagdar fyri byggi- og býarskipanarnevndina

22. júní 2021. Av tí at man frammanundan hevði umrøtt broytingina av matr. nr. B neiliga, er hendan broytingin av matr. nr. B ikki tikin við í málslysingini í máli

Broytingin av matr. nr. B var samtykt á býráðsfundi 23. júní 2021 eftir, at G legði fram broytingaruppskot hesum viðvíkjandi. Tann 30. september 2021 var broytingin av matr. nr. B og D staðfest á býráðsfundi. “

Viðhefta skjalið frá Tórshavnar kommunu “*málgongd lýst kronologisk*” var soljóðandi:

“Kronologisk lýsing av málgongdini viðv. broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. B og D, Velbastaður

04-02-21: I, festari, sendir inn umsókn um at broyta byggisamtyktina fyri matr. nr. B á Velbastað. (s. 1 í skjali ...) Okkara mál ... verður upprættað í hesum sambandi.

23-02-21 til 02-03-21: Samskipti við umsøkjara um umsóknina. (s. 3-6 í skjali ...) Innanhýsis var málið umrøtt, og var umsitingin neiliga sinnað í mun til at viðmæla umsóknina frá festaranum. Ongin notat eru uppá hesa umrøðu, og málið kom ongantíð so langt sum at verða viðgjørt politiskt.

15-03-21: Teldupostur frá Tekniska stjórn, við E á CC, har skitsa av komandi útstyking á Velbastað verður víst og áheitan um at broyta byggisamtyktina fyri økið. Á skitsuni sæst eisini eitt stykki, sum er sundurbýtt frá matr. nr. B. (s. 1-3 í skjali ...)

Okkara mál ... verður upprættað í hesum sambandi, og av tí at sama familja er partur av báðum umsóknunum (I mál ... og E mál ...), so verður málið ... lokað, og broytingin verður innanhýsis viðgjörd víðari í máli Av tí at man frammanundan hevði umrøtt umsóknina um broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. B neiliga, var hendan ikki tikin við í tilmælið frá tekniska stjórn og býararkitektinum, tá málið varð lagt fyri Byggi- og býarskipanarnevndini 22-06-21 (s. 5 í skjali ...).

22-06-21: Tekniski stjórn og býararkitekturin mæla til at “broyta byggisamtyktina sambært skjalinum

Eftir broyting, [matr. nr. B var ikki partur av hesum kortinum] treytað av loyvi frá avvarðandi myndugleikum, og beina málið í býráðið umvegis staðbundnu nevndina.” (s. 5 í skjali ...)

Byggi- og býarskipanarnevndin samtykti at taka undir við tilmælinum. E luttók ikki í viðgerðini.

23-06-21: Á býráðsfundi varð broytingaruppskot lagt fram av G um at broyta byggisamtyktina smb. skjalinum “skitsa” [umframt útstykingina av matr. nr. D, so var matr. nr. B partur av hesum kortinum], og varð hetta einmælt samtykt. E luttók ikki í viðgerðini. (s. 6 í skjali 21-01258)

02-07-21 til 13-08-21: Uppskotið til broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. D og B lá til almenna hoyring. Í hesum smb. kom mótmæli frá A. (s. 13 í skjali 21-01258)

13-09-21: Mótmælið varð lagt fyri byggi- og býarskipanarnevndini. Tekniski stjórn og býararkitekturin mæltu til at halda fast við broytingini av matr. nr. D, og at nevndin tók støðu til, um haldast skuldi fast um broytingina av byggisamtyktini fyri matr. nr. B. Nevndin samtykti at halda fast í broytingini av byggisamtyktunum fyri matr. nr. D og B. E luttók ikki í viðgerðini av málinum. (s. 7 í skjali 21-01258)

27-09-21: Staðbundna nevndin tók undir við tilmælinum. E luttók ikki í viðgerðini. (s. 7 í skjali 21-01258)

30-09-21: Býráðið samtykti einmælt broytingina av byggisamtyktunum fyri matr. nr. D og B. E luttók ikki í viðgerðini. (s. 7 í skjali 21-01258)

04-10-21: A fekk kunning um, at mótmæli hansara ikki varð tikið til eftirtektar. (s. 44 í skjali 21-01258)

04-10-21: Uppskotið til broytingar varð sent Umhvørvis- og vinnumálaráðnum til góðkenningar. (s. 46 í skjali 21-01258) Viðlagt uppskotinum til broytingar varð somuleiðis mótmælið frá A og svarið, ið var sent honum.

08-03-22: Umhvørvis- og vinnumálaráðið góðkennir uppskotið til broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. D og B, Velbastað. (s. 58-59 í skjali 21-01258).”

Við skrivi, dagfest 31. august 2022, vórðu viðmerkingarnar hjá kommununi sendar klagaranum til ummælis.

Tann 13. september 2022 sendi klagarin umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“Nú havi eg lisið báðar frágreiðingarnar frá kommununi. Veit ikki, hvat eg skal siga, tær eru einki sigandi viðvíkjandi mínari kæru.

Tær snúgva seg bert um matr. nr. B, tað sum eg kærði um var matr. nr. D. Viðvíkjandi matr.nr. B, hevði eg eina viðmerking um, at tað sá ikki gott út fyrisitingarliga.

...

Mínar grundgevingar, fyri ikki at leggja meira byggilendi út, verða ikki afturvístar...”

Tann 16. september 2022 sendi umboðsmaðurin klagaranum soljóðandi skriv:

“Viðv. klaguni um Tórshavnar kommunu

Vit hava móttikið viðmerkingarnar frá tær, dagfestar 13. sept.

Vit hava skilt klagu tína til umboðsmannin sum, at hon snýr seg bæði um broytingina av matr. nr. B og matr. nr. D á Velbastað.

Umboðsmaðurin metti, at tey skjøl, ið tú sendi okkum, vóru nøktandi lýsing av broytingini av matr. nr. D, men tá viðurskiftini viðv. broytingini av matr. nr. B ikki sóust í nevndu skjølum, hava vit biðið um frágreiðing og skjøl hesum viðvíkjandi. Hetta er orsøkin til, at frágreiðing frá Tórshavnar kommunu einans er um viðgerðina av matr. nr. B.

Viðmerkingar tínar fáa okkum nú at ivast í, um tú ynskir, at klagan til umboðsmannin skal fatast soleiðis, at hon bert viðvíkur broytingini av matr. nr. D og ikki broytingini av matr. nr. B.

Tú verður tí at biðin um at boða okkum frá, um klagan hjá tær skal avmarkast til bert at fevna um matr. nr. D. “

Sama dag svaraði klagarin:

“Tann eina grundgevingin hjá mær er, at kommunan ikki skal leggja meira byggilendi út, tá nokk av óbrúktum byggilendi er tøkt, so tað viðvíkir bæði.

Ørminnist okkurt um eina kommunu, ið fekk átalum fyri leggja meira byggilendi út, tá óbrúkt lendi var tókt.”

Við skrivi, dagfest 3. november 2022, sendi umboðsmaðurin soljóðandi skriv til Tórshavnar kommunu:

“Sambært kommununi var tað av fyrstan tíð I, sum søkti um at fáa byggisamstyktina fyri matr. nr. B á Velbastað broytta, og í forleingilsí av umsóknini og samskiftinum við umsøkjaran, var samskifti millum tekniska stjóran og E um hesa somu broyting av byggisamtyktini. Kommunan verður biðin um at greiða umboðsmanninum frá, hví tað verður samskift við E um hesa broyting. Varð samskift við hann sum kommunalpolitikara ella sum privat persón við fulltrú frá umsøkjara, og hvørji eru familjubondini millum E og umsøkjaran ?

Í frágreiðingini er viðmerkt, at tá umsitingin frammanundan hevði umrøtt broytingina av matr. nr. B neiliga, varð hendan broytingin av matr. nr. B ikki tikin við í málslýsingini í máli Er tað rætt skilt, at av somu orsøk, er eingin ítøkilig málslýsing av broytingini av matr. nr. B í tilfarinum til

almennu lýsingina av hesi broyting og heldur ikki í skjølunum, sum kommunan gav Umhvørvis- og vinnumálaráðnum, tá broytingin varð send teimum til góðkenningar ?

Vísandi til svarskivið, ið kommunan sendi klagaranum, tann 4. oktober 2021, um klaguna um broytingarnar í byggisamtyktini (matr.nr. B og D á Velbastað) verður spurt, um kommunan metir, at klagan um broytingina av matr. nr. B, varð svarað við hesum skrivi. “

Við skrivi, dagfest 17. november 2022, svaraði Tórshavnar kommuna:

“Viðvíkjandi klagu um broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. B og D, Velbastaður

Vísandi til áheitan, dagf. 3. november 2022, um frágreiðing um broyting av byggisamtyktini fyri matr. nr. B og D, Velbastaður, verða her við frágreiðing og fylgiskjøl send Løgtingsins Umboðsmanni.

Viðheft er fundarfrágreiðing frá fundi millum ... frá Búnaðarstovuni, og ... frá Tórshavnar kommunu hildin 15. apríl 2021, sí skjál “Fundarfrágreiðing – fundur við BST 15.04.021”, ið snúði seg um býarskipanarligar avbjóðingar við sethúsum hjá festarum.

Kunnast skal um, at Tórshavnar kommuna og Búnaðarstovan ikki hava umrøtt avbjóðingina nærri síðani fundin 15.apríl 2021, men er hetta nakað, ið eigur at verða tikið upp aftur.

Viðvíkjandi spurninginum um viðurskiftini hjá E og umrøðuna millum hann og tekniska stjóra av einari møguligari broyting av matr. nr. B á Velbastað, so hevur tað verið fatanin hjá tekniska stjóra, at E umboðar festaran í hesum máli, tað vil siga, at tað var E sum privatpersónur, ið vendi sær til tekniska stjóra.

E sjálvur hevur eftirfylgjandi upplýst fyri Tórshavnar kommunu, at hann hevur fulltrú frá beiggja sínum, I, ið situr við festinum, at umboða festið í øllum samskifti við almennar myndugleikar v.m.

Tað skalt tó upplýsast, at biðið varð ikki um at síggja hesa fulltrú, áðrenn málið um broyting av byggisamtyktini varð beint í fyrisitingina at viðgera og gera klárt at leggja fyri nevnd. Eftirfylgjandi hevur umsitingin fingið fulltrúnna sendandi.

Viðvíkjandi spurninginum, um tað er rætt skilt, at av tí at man áður hevði umrøtt broytingina av matr. nr. B neiliga í umsitingini, so varð eingin ítøkilig málslýsing av hesum í almennu lýsingini ella í skjølunum, ið vórðu send Umhvørvis- og vinnumálaráðnum, skal kommunan svara játtandi.

Tó skal viðmerkjast, at broytingin sást í kortskjølunum, ið lógu alment frammi og vórðu send Umhvørvis- og vinnumálaráðnum. Viðmerkjast skal somuleiðis, at tað ikki er vanlig mannagongd, at ítøkilig málsviðgerð er partur av tilfarinum, ið liggur frammi, tá byggisamtyktir verða broyttar. Um áhugaði venda sær til kommuna, kunnu viðkomandi tó sjálvsagt fáa innlit í skjølina, sum hava við ítøkilig málsviðgerðina at gera. Viðheft er kunngerð, ið varð lögð alment fram í sambandi við broytingina, og er hetta, umframt viðkomandi kortskjøl, vanligar upplýsingar, ið liggja frammi alment, tá byggisamtyktir verða broyttar.

Svar Tórshavnar kommunu til klaguna frá A vísir á orsökina til, at klagan ikki verður gingin á mæti.

Í málslýsingini, ið býráðssamtyktin er grundað á og sum er send Umhvørvis- og vinnumálaráðnum, er ein eitt sindur meira nágreina grundgeving fyri avgerðini.

Ásannast kann, at A kundi fingið alla málslýsingina sendandi, í smb. við aftursvarið uppá klaguna, men varð hetta ikki gjørt, og er hetta ei heldur partur av vanligum mannagongdum kommunurnar. Viðmerkjast skal, at A tó hevur fingið innlit í málslýsingina í smb. við innlitsáheitan hansara, svarskriv dagf. 17. mai 2022.”

Í sambandi við viðgerðina av málinum lurtaði umboðsmaðurin eisini eftir býráðsfundinum hjá Tórshavnar kommunu frá 23. juni 2021, so møgulig munnlig frágreiðing um málið eisini kundi koma við í málslýsingina av málinum. Hetta elvdi til, at umboðsmaðurin tann 19. januar 2023 sendi soljóðandi teldupost til Tórshavnar kommunu:

“Umboðsmaðurin er farin undir viðgerðina av málinum og hevur í hesum sambandi spurningar um gongdina í málinum.

Av frágreiðingunum og skjølunum frá kommununi skilst, at umsitingin hevði viðgjørt umsóknina um at broyta partar av matr. nr. B frá frílandi til sethúsaðki neiliga, og at hetta var orsøkin til, at málið ikki var fyrireikað til politiska viðgerð.

Av skjølunum sæst eisini, at seinni kom málið til politiska viðgerð við, at formaðurin í Byggi- og býarskipanarnevndini á býráðsfundi tann 23. juni 2021 setti fram broytingaruppskot í sambandi við viðgerðina at broyta part av matr. nr. D á Velbastað.

Sambært frágreiðingini, sum formaðurin á býráðsfundinum førði fram sum grundgeving fyri broytingaruppskotinum, var tað ein misskiljing, at málið um broyting av parti av matr. nr. B ikki var við á kortskjalinum og í viðgerðini hjá Byggi- og býarskipanarnevndini tann 22. juni 2021, tá nevndin viðgjørði broytingina av matr. nr. D.

Fyri at hava málgongdina og umstøðurnar í málinum nøktandi upplýstar, fari eg at heita á Tórshavnar kommunu at greiða mær frá, hvørja misskiljing, ið formaðurin vísti til, og hvussu hendan var íkomin...”

Av tí at spurt var um munnligu frágreiðingina frá formanninum í Byggi- og býarskipanarnevndini, var formaðurin eisini kunnaður um skrivið.

Tann 6. februar 2023 svaraði Tórshavnar kommuna:

“Umsitingin hjá Tórshavnar kommunu kennir ikki til, hvørja misskiljing formaðurin í byggi- og býarskipanarnevndini vísti til á býráðsfundinum.

Um Løgtingsins umboðsmaður ynskir nærri frágreiðing hesum viðvíkjandi, mæla vit til, at tit venda tykkum beinleiðis til formannin.”

Samskifti við Búnaðarstovuna

Við skrivi, dagfest 23. sept. 2022 heitti umboðsmaðurin á Búnaðarstovuna at greiða sær frá, hvør mannagongd er galdandi, tá ið festiskifti er, og nýggi festarin ikki yvirtekur verandi sethús á festinum. Víst varð til ítøkiliga málið um broyting av matr. nr. B á Velbastað.

Tann 19. oktober 2022 sendi Búnaðarstovan umboðsmanninum hesa frágreiðing:

“Víst verður til frá LUM, dagf. 23. sept. 2022. Búnaðarstovan vil vísa til viðfesta skriv um vegleiðing í sambandi við festaraskiftir. Sambært galdandi Ll. um landsjörð, so hefur festarin heimild at keypa bygningar av festinum, sí Ll. um landsjörð:

§ 6. Festari kann keypa innstøðu, sethús, fjós og aðrar bygningar við hóskaði undirlendi, sum hoyra til festið. Sethús kann hann keypa sjálvur ella saman við hjúnafelaga. Undantiknir keypsrættinum eru bygningar o.a., sum hava serligan fornfrøðiligan ella annan týðning fyri landið at eiga. Landsstýrismaðurin ásetir í kunngerð nærri reglur viðvíkjandi sølu til festara, uppi í hesum, hvat er undantikið at kunna seljast.

Tað sum er avbjóðingin ísv. at festari skal keypa sethús á festinum ella at byggja sær nýggj sethús er, at løgtingslóg um matrikulering og sundurbýti v.m., sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 31 frá 17. mars 2022 ásetir fylgjandi:

§ 15 a. Fjós, hjallur, úthús, seyðahús og bygningar annars, sum hoyra til festi, og sum sambært galdandi byggisamtykt liggja í landbúnaðarøki, kunnu bítast frá festinum.

Tað vil siga at sethúsini skulu verða í byggisamtyktini B-sethúsaðki, meðan bygningar skamt frá skulu verða í landbúnaðarøki.

Tað er ikki nógv dømir um, at nýggj sethús verða bygd á festinum, men nógv flest dømi eru um at verandi sethús á festinum verða sundurbýtt frá festinum, so at hesi ikki missa bústað sín, tá ið nýggjur festari tekur við festinum.

Í teimum førum, har ið festari ynskir at byggja nýggj sethús á festið, so verður hetta sent til ummælis hjá kommunum, sum er plan- og byggimyndugleiki á økinum, og sum eisini skal taka støðu til byggiloyvið... «

Umhvørvis- og vinnumálaráðið (nú Umhvørvismálaráðið)

Umboðsmaðurin avgjörði at kanna leiklutin hjá Umhvørvis- og vinnumálaráðnum (herundir býarskipanarnevnd landsins) í hesum máli, og tann 23. nov. 2022 sendi umboðsmaðurin soljóðandi skriv til UVMR:

“Klaga um broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað, matr. nr. B og D (tykkara j.nr. ...)

Umboðsmaðurin hevur fingið eina klagu um viðgerðina hjá Tórshavnar kommunu í sambandi við broytingina av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað, ítøkiliga matr. nr. B og matr. nr. D.

Sambært móttiknu skjølunum lat Býarskipanarnevndin álit til Umhvørvis – og vinnumálaráðið um broytingarnar, tann 17. februar 2022.

Skjølini sýna, at eitt mótmæli var til broytingina bæði viðv. matr. B og matr. D, og at kommunan svaraði hesi kærú 4. oktober 2021.

Fyribils metanin hjá umboðsmanninum er m.a., at tað tykist, sum at kommunan ikki hevur svarað kærupunktinum um matr. nr. B í sínum svari, og at almenna lýsingin av broytingini og skjalatilfarið, sum kommunan sendi Umhvørvis- og vinnumálaráðnum, ikki innihelt ítøkiliga málslýsing av broytingini av parti av matr. nr. B.

Í álitinum frá Býarskipanarnevndini til Umhvørvis- og vinnumálaráðið, sum umboðsmaðurin hevur fingið avrit av, er einki viðmerkt um hesi viðurskifti eins og heldur einki sæst um hesi viðurskifti í góðkenningini hjá Umhvørvis- og vinnumálaráðnum, dagfest 8. mars 2022.

Umboðsmaðurin umhugsar tí at víðka klaguviðgerðina til eisini at fevna um Umhvørvis- og vinnumálaráðið.

Ráðið fær við hesum móguleika at gera viðmerkingar til fyribils metanina hjá umboðsmanninum og at greiða umboðsmanninum frá viðgerðini av málinum og hvørjar upplýsingar, ráðið hevði til taks til viðgerðina av broytingini av matr. nr. B.

...”

Tann 9. desember 2022 svaraði Umhvørvis- og vinnumálaráðið:

«...

Umhvørvis- og vinnumálaráðið hevur hesar viðmerkingar til málið:

Málgongdin hevur verið eins og endurgivin í skrivinum frá Løgtingsins umboðsmanni. Eisini eru skjølini tey somu, sum Løgtingsins umboðsmaður hevur fingið avrit av.

Nevnda mál um broyting í byggisamtyktini hevur fylgt málgongdini sambært reglunum í lóg um býarskipanir og byggisamtyktir frá 1954. Bæði Býarskipanarnevnd landsins og aðalráðið gera eitt legalitetseftirlit fyri at eftirkanna, at lógásettar málgongdir, hoyringarfreistir o.tíl. verða fylgdar.

Aðalráðið er serliga áhuga í, hvussu Býarskipanarnevnd landsins í sínum áliti fyriheldur seg til innkomin mótmæli, kommunalu viðgerðina av innkomnum mótmælum og hvørja støðutakan Býarskipanarnevnd landsins annars hevur til ætlaðar broytingar og mótmæli. Orsøkin er, at Býarskipanarnevnd landsins er fakliga umsitingin hjá landsstýrismanninum á býarskipanarøkinum, hóast Býarskipanarnevnd landsins sambært býarskipanarlógini einans er ummælandi nevnd.

Til kunnleika kann upplýsast, at tá kommunir móttaka mótmæli um ætlaðar broytingar í byggisamtyktarmálum, er vanliga málgongdin tann, at kommunan fyriheldur seg til innkomin mótmæli. Tað er nakað ymiskt, hvussu nágreiniliga tað í kommunalu gerðabókini er ført til skjals, hvussu ítøkiliga avvarðandi kommunustýri fyriheldur seg til innkomin mótmæli og hvussu ítøkilig svarini til tey mótmælandi eru. Býarskipanarnevnd landsins eftirkannar í sínari viðgerð, at kommunan hevur fyrihildið seg til innkomin mótmæli.

Hóast býarskipanarlógin er gomul, so er tað ikki fyrr enn 13. juni 2022 at Býarskipanarnevnd landsins fekk eina góðkenda starvsskipan frá landsstýrismanninum. Í grein 4 er ásett:

"§ 4. Býarskipanarnevndin vil í viðgerðini av byggisamtyktarmálum leggja dent á, at broytingin, eins og øll onnur planlegging, er grundað á hóskandi og haldgóða heildarplanlegging.

Stk. 2. Mál, ið verða send Býarskipanarnevndini til ummælis, skulu viðgera og greiða frá:

- 1) Politisku viðgerðini*
- 2) Hoyringartilgongdini; hvørji øki og matr. nr. eru fevnd av kunngerðini*
- 3) Innkomnum mótmælum; viðgerð av hesum og grundgeving fyri hví mótmæli ikki verða gingin á møti*
- 4) Viðkomandi korttilfari, ið er lagt við umsóknini*

Stk. 3. Býarskipanarnevndin gjøgnumgongur møguligar viðmerkingar og kærur og samanber niðurstøðu kommunustýrisins við egnar niðurstøður. "

Hóast Býarskipanarnevnd landsins soleiðis ikki fyrr enn í juni 2022 fekk eina formliga starvsskipan at virka eftir, so hevur nevndin í áratíggju umsitið sínar skyldur eftir býarskipanarlógini uttan nakra starvsskipan. Málsviðgerðin hjá aðalráðnum í góðkenningarmálum av hesum slagi leggur seg sum meginregla neyvt upp at tilmælinum frá Býarskipanarnevnd landsins, tí tað er í nevndini at landsins sakkunnleiki situr. Mælir Býarskipanarnevnd landsins til, at aðalráðið eigur at góðkenna uppskotnar broytingar í byggisamtyktum, verða tær sum meginregla góðkendar og øvugt.

Skuldi Løgtingsins umboðsmaður komið til ta niðurstøðu, at orsök er at víðka málið til eisini at fevna um aðalráðið, eru vit tøk at svara spurningum.»

Tann 20. desember 2022 sendi umboðsmaðurin soljóðandi skriv til Umhvørvis- og vinnumálaráðið:

“Viðvíkjandi klaguni um broyting av byggisamtyktini fyri Kirkjubø/Velbastað, matr. nr B og D

Umboðsmaðurin hevur lisið frágreiðing tykkara, dagfest 9. desember 2022, og gjøgnumgingið viðsendu skjølini.

Umboðsmaðurin metir, at skjølini vísa, at Býarskipanarnevnd landsins og Umhvørvis- og vinnumálaráðið hava góðkent broytingina av parti av matr. nr. B út frá kortskjølunum, men uttan ítøkiliga frágreiðing frá Tórshavnar kommunu um hesa broyting og uttan at tryggja sær, at kommunan hevði svarað mótmælinum um matr. nr. B – sí tykkara skjøl merkt 5 og 6.

Umboðsmaðurin víðkar tí sína viðgerð til eisini at fevna um Umhvørvis- og vinnumálaráðið íroknað Býarskipanarnevndina.

Hevur Umhvørvis- og vinnumálaráðið viðmerkingar til málið, skulu hesar verða umboðsmanninum í hendi innan 9. januar 2023.”

Tann 9. januar 2023 sendi Umhvørvismálaráðið soljóðandi svar til umboðsmannin:

“Vísandi til málið um broyting av byggisamtyktini fyri Velbastað, innkomna mótmæli frá A og viðgerðina av hesum mótmæli í Tórshavnar kommunu og í Býarskipanarnevnd landsins, áðrenn uppskotið varð góðkent av Umhvørvis- og vinnumálaráðnum, verður víst á, at mótmælið frá A í yvirskriftini viðvíkur bæði matr. nr. B og matr. D, men innihaldsliga fevnir tað bara um lendisnýtsluna á matr. D:

- At meiri byggjðki verður útlagt (matr. nr. D), tí annað lendi er útlagt, sum ikki er brúkt til bygging enn og
- At hin broytingin (matr. nr. B) bara fevnir um eitt grundstykki og rør uppundir, at tað «líkist einstakaætlan ella skeggi nær høkuni»

Sum tað framgongur av málinum, hevur ongin myndugleiki fyrihildið seg til uppáhaldini um einstakaætlan ella skeggi nær høkuni. Tað framgongur eisini av skrivliga tilfarinum, at A hvørki greiðir frá ella grundgevvur fyri sínum uppáhaldi. Heldur ikki vísur hann á nøkur lendis- ella býarskipanarlig viðurskifti sum stuðul og grundgeving fyri hesi útsøgn.

At enda kann Umhvørvismálaráðið vísa á, at tað hesi seinnu árinum hevur verið rættiliga vanligt, at kommunur hava gjørt lendisnýtslubroytingar fyri *ein* matrikkul – stórar sum smáar – og uttan at nøkur heildarætlan ella serstøk byggisamtykt verður gjørd fyri slíkar broytingar. Tað er heldur onki

krav í lógini um, at nøkur heildarætlan ella serstøk byggisamtykt skal gerast fyrí einstakar matriklar, tí hesi við broytingini koma undir tær reglur, sum longu eru galdandi fyrí tílfrk øki.

Vísandi til hetta vil Umhvørvismálaráðið mæla til, at avgerðin um, hvørt kanningin hjá Løgtingsins Umboðsmanni skal víðkast til eisini at fevna um málsviðgerðina hjá Býarskipanarnevnd landsins og Umhvørvismálaráðnum, eigur at takast leyst av mótmælinum viðvíkjandi matr. nr. B á Velbastað.”

Niðurstøða

Hendan klagan snýr seg um tvær broytingar í byggisamtyktini fyrí Velbastað, har tann eina er broytingin av parti av matr. nr. D frá K-landbúnaðarøki til B-sethúsaøki, sum hevur samband við eina ætlan at útstykka 11 grundstykkir til sethús oman fyrí Ervaveg. Hin er broyting av parti av matr. nr. B, sum verður broytt frá H-frílendi til B-sethúsaøki, og sum hevur samband við ynski um at nýggjur festari kann byggja sær sethús, har sum virksemd hjá festinum er.

Broytingin av parti av matr. nr. D á Velbastað

Klagarin fekk játtað innlit frá Tórshavnar kommunu tann 4. mai 2022. Sum upplýsing av málinum sendi klagarin mær skjøluni. Skjøluni innihildu nøktandi upplýsingar um viðgerðina av broytingini av matr. nr. D. Í skjølunum sást, at grundgevingin fyrí broytingini var ætlan um eina útstyking til grundstykkir, at klagarin hevði mótmælt hesi ætlan, og at kommunan tann 4. oktober 2021 hevði svarað, at mótmælið var ikki gingið á mæti. Sambært kommununi var mótmælið ikki gingið á mæti, tí mett varð, at ætlaða útstykingin fram við Ervaveg er lættari atkomulig, og at lendið er betur hóskað til bygging enn onnur byggioeki í bygðini.

Eg haldi, at svarið frá Tórshavnar kommunu til klagaran hevði eina nøktandi grundgeving fyrí, hví mótmælið viðvíkjandi broytingini av matr. nr. D ikki varð gingið á mæti. Eg havi ikki viðmerkingar til aðrar partar av viðgerðini av broytingini av matr. nr. D og geri tí ikki meira við hendan partin av málinum.

Broytingin av parti av matr. nr. B á Velbastað

Mál um broytingar av eini byggisamtykt hava bæði ein umsitingarlígan part og ein politískan part.

Broytingin av matr. nr. B byrjaði sum eitt umsóknarmál, sum fekk neiliga viðgerð í umsitingini. Eftir fund við Búnaðarstovuna í apríl 2021 avgjórði umsitingin fyríbils ikki at leggja málið fyrí politíska myndugleikan.

Málið varð tó stutt eftir sett fram av einum politikara á býráðsfundi tann 23. juni 2021 sum broytingaruppskot til málið um broytingina av matr. nr. D, sum dagin fyrí t.v.s. 22. juni 2021 varð viðgjørt í Byggi- og býarskipanarnevndini. Á hendan hátt komu broytingarnar í matr. nr. B og matr. nr. D í sama mál og blivu hereftir viðgjørðar saman.

Aftaná býráðsviðgerðina fór málið aftur í umsitingina til fyrireiking av almennari hoyring og seinni frá umsitingini aftur í Byggi- og býarskipanarnevndina og síðani til býráðsfund til støðutakan.

Broyting av byggisamtykt er vanliga ikki avgerðarvirksemi, og stórir partur av fyrisitingarlógini (løgtingslóg nr. 132 frá 10. juni 1993 um fyrisitingarlóg) er tí ikki galdandi fyri viðgerðina. Hóast hetta, so eiga umsitingin og kommunalpolitikarar í málsviðgerðini at taka atlit at reglunum í § 10 í Kommunustýrslógini um gegni, at reglurnar í fyrisitingarlógini § 3 um gegni eru galdandi fyri allar partar av málinum, og at taka atlit at góðum fyrisitingarsíði um m.a. notatskyldu og grundgeving. Eisini skal atlit takast at grundleggjandi rættargrundsetningum, sum t.d. at mál skulu verða nøktandi upplýst -málsupplýsingarskyldan (officialprincippet)-, og at kommunurætturin eisini hevur reglur um, hvussu mál skulu upplýsast.

Málini um broyting av eini byggisamtykt hava eisini ein yvirskipaðan góðkenningarpart, har avgerðirnar hjá kommununi skulu gjøgnum eitt rættargildiseftirlit og góðkenning frá avvarðandi landsstýrismanni, áðrenn broytingin í byggisamtyktini kann fáa endaligt gildi. Tað er tí av stórum týðningi fyri samlaðu viðgerðina av málinum, at gjøgnumskygni er í málinum, og at tað er nøktandi upplýst.

1. Upplýsing av málum og notatskyldan sambært fyrisitingarrættinum

Skjøluni, sum kommunan gav klagaranum innlit í, innihildu ikki frágreiðandi upplýsingar um orsökina til broytingina og gongdina í málinum, tá broytingaruppskotið kom fram á Býráðsfundi tann 23. juni 2021. Tað einasta sum sást av skjølunum var, at á býráðsfundi tann 23. juni 2021 setti formaðurin í Byggi- og býarskipanarnevndini fram broytingaruppskot viðvíkjandi matr. nr. B, einans við at leggja fram annað kortskjal.

Fyri at fáa klagumálið um broytingina av parti av matr. nr. B nøktandi upplýst, var neyðugt at fáa Tórshavnar kommunu at lata mær fleiri skjøl um málið, at greiða nærri frá málinum og at svara nøkrum spurningum um málið.

Av skjølunum og frágreiðingunum frá Tórshavnar kommunu framgongur, at umsitingin metti, at býarskipanarligt grundarlag var ikki fyri at broyta byggisamtyktina fyri part av matr. nr. B. Hetta m.a. tí tað er ein yvirskipað býarskipanarlig avbjóðing, tá nýggir festarar koma á festi, og fyrrverandi fara frá, og at kommunan arbeiddi við at fáa eina fasta mannagongd til viðgerð av slíkum málum. Víst varð á støðuna, tá nýggjur festari ynskir at byggja síni egnu hús, og fráfarandi ynskir at yvirtaka sethúsini, ið hann hevur bygt til festið, men fær ikki loyvi at matrikulera ognina frá festinum, tí tað ikki liggur í sethúsaøki í byggisamtyktini. Kommunan viðmerkti, at í mun til býarplanlegging, so var tað ikki skynsamligt at broyta økini kring festið til sethúsaøki m.a. tí, at man við tíðini fór at fáa smáar býlingar kring festini, sum annars ikki vóru ætlað sum býarmenningarøki.

Tórshavnar kommuna upplýsti, at ongin skjøl eru viðv. innanhýsis umrøðuni av málinum, og av tí at umsitingin frammanundan hevði umrøtt umsóknina um broyting av matr. nr. B neiliga, kom málið ongantíð so langt, at tað var fyrireikað til politiska viðgerð. Broytingin av matr. nr. B varð tí ikki tikin við í tilmælið frá tekniska stjóra og býararkitektinum, tá málið um broytingina av matr. nr. D varð lagt fyri Byggi- og býarskipanarnevdina 22. juni 2021. Kortsjalið og samtyktin frá hesum fundi snúðu seg tí bert um broytingina av matr. nr. D.

Í sambandi við viðgerð mína av hesum máli kom fram, at Tórshavnar kommuna hevði skrivað notat frá fundi, sum var við Búnaðarstovuna tann 15. apríl 2021, har m.a. umstøðurnar í hesum máli vórðu umrøddar. Kommunan hevur upplýst, at fundarnotatið ikki var sent Búnaðarstovuni til kunningar ella góðkenningar. Í notatinum skrivaði kommunan m.a.:

“TK (*mín. við. Tórshavnar kommuna*) og BST (*mín viðm. Búnaðarstovan*) samd í, at tað er ein trupulleiki, at festarar kunnu velja sær lendi út, og avgera, hvat virksemi skal vera á tí. Sum í døminum á Velbastað, har festari ynskir at byggja bústað á einum neyvt útvaldum øki, og smb. hansara treytum. Tá gerst festarin planleggjarin, og ikki planmyndugleikin.

...

í mun til umsókn frá festaranum á Velbastað viðmerkti BST, at einki landbúnaðarligt argument er fyri, at festarin skal bígva so nær festinum og at tað ikki er nakar fyrimunur fyri raksturin av festinum. Um stykkjað verður út omanfyri Ervaveg, so sum søkt er um, er tað upplagt, at komandi festarin ognar sær stykki í tí útstykkingini.”

Tórshavnar kommuna hevur upplýst, at fundarnotatið var upprunaliga ikki skrásett í nøkrum ítøkiligum máli, men er undir klagumálsviðgerðini skrásett í máli ... – broyting av byggisamtykt fyri Velbastað, matr. nr. D, í sambandi við sethúsaútstykkning. Notatið frá fundinum við Búnaðarstovuna var sostatt ikki skrásett í hesum máli, tá klagarin fekk innlit frá kommununi tann 4. mai 2022 og tískil heldur ikki við í teimum skjølum, sum eg av fyrstan tíð fekk um málið.

Sambært fyrisitingarrættinum hava myndugleikarnir, herundir kommunalar fyrisitingar, skyldu at kanna og upplýsa eitt mál til fulnar, áðrenn ein avgerð verður tikin. Partur av málsupplýsingini er at gera notat um týðandi stig í málinum, upplýsingar og viðurskipti, sum kunnu verða avgerandi fyri málið.

Eg haldi, at innanhýsis viðgerðin hjá umsitingini er eitt so týðandi stig í málsviðgerðini, at umsitingin átti at havt gjørt notat um sína meting av málinum, so tað sást av skjølunum í málinum, hví umsitingin ikki sendi málið víðari til politiska viðgerð. Tá so fundarnotatið frá fundinum við Búnaðarstovuna heldur ikki var skrásett í ítøkiligum málinum fyrr enn undir klagumálsviðgerðini, so kann hetta eisini hava verið viðvirkandi til manglandi gjøgnumskygni um málið.

Grundin til at málið kom óupplýst fram á býráðsfundi var sambært kommununi, at umsitingin fyribils hevði valt ikki at seta málið um broyting av parti av matr. nr. B fram. Hóast hetta legði formaðurin í Byggi- og býarskipanarnevndini uppskot fram um hesa broyting á býráðsfundi 23. juni 2021.

Seinni lat umsitingin málið halda fram til endaliga viðgerð í Byggi- og býarskipanarnevndini tann 13. september 2021 uttan lýsing av málinum og bert við eini viðmerking um, at tekniski stjórin og býararkitekturin mæltu til, at nevndin tók støðu til, um byggisamtyktin skuldi broytast fyri matr. nr. B, Velbastað, sambært kortskjalinum.

Eg haldi, at í hesi støðu heldur umsitingin ikki skyldu sína um at upplýsa eitt mál nøktandi, áðrenn tað fer víðari til endaliga politiska støðutakan. Eg haldi, at hetta hevur verið viðvirkandi til, at málið fór ígjøgnum eina endaliga politiska viðgerð og støðutakan í Byggi – og býarskipanarnevndini og Býráðnum uttan at vera nøktandi upplýst og uttan at gjøgnumskygni var um støðuna í málinum.

Eg haldi, at hetta er ikki nøktandi fyrisiting.

2. Upplýsing av málum sambært kommunurættinum

Fyrisitingarlaga meginreglan um, at eitt mál skal vera nøktandi upplýst, áðrenn støða verður tikin, er eisini staðsett í kommunurættinum. Sambært Kommunustýrslógini § 20, stk. 1 (lóg nr. 87 frá 17. mai 2000 um kommunustýri) hevur borgarstjórin dagligu leiðsluna av kommunalu fyrisitingini og býtir málini sundur til tær ymisku nevndirnar. Sambært § 20, stk. 2 skal borgarstjórin undan hvørjum kommunustýrisfundi kunna kommunustýrslimirnir um, hvørji mál koma fyri. Sambært § 20, stk. 3 skal borgarstjórin eitt hóskaði tíðarskeið fyri fundin leggja mál og málsupplýsingar fram, so at kommunustýrslimirnir sjálvir kunnu gera sær eina meting av málunum.

Í Kommunustýrisskipanini fyri Tórshavnar kommunu er somuleiðis ásett í § 6, 1. petti, pkt. 6 og 7, at borgarstjórin kannar býráðslimir um, hvørji mál koma fyri á fundum og leggur mál og málsupplýsingar fram við einum hóskaði tíðarskeiði, so at býráðslimir kunnu gera sær sína egnu meting um málið. Harafturat er í § 6, 2. petti ásett, at borgarstjórin hevur eftirlit við, at mál, ið krevur býráðsins avgerð og hoyrir undir fyrisitingarøki hjá nevnd, verður lagt fyri býráðið saman við neyðugum nevndarummæli, áðrenn býráðið tekur avgerð.

Sambært § 28 í Kommunustýrslógini og § 8, 1. petti í Kommunustýrisskipanini fyri Tórshavnar kommunu verður skipað ein fíggjarnevnd og ein ella fleiri aðrar fastar nevndir til at taka sær av beinleiðis fyrisitingini av viðurskiftum kommununnar. Samsvarandi hesum og § 20 í Kommunustýrisskipanini fyri Tórshavnar kommunu er Byggi- og býarskipanarnevndin ein av føstu nevndunum. Sambært § 22 í Kommunustýrisskipanini gevur hvør nevnd tilmæli til býráðið í málum, innan sítt fyrisitingarøki, har tað sambært lóg áliggur býráðnum at geva

tilmæli ella taka stöðu. Sambært § 25 fyrirsitur Byggi- og býarskipanarnevndin öll mál, ið sambært byggilóggávu og lóg um býarskipanir og byggisamtyktir eru lögð undir býráðið.

Tá ið mál hjá Byggi- og býarskipanarnevndini (t.d. mál um broyting av byggisamtykt) verða lögð fyri býráðið, eigur nevndin tí at hava eitt tilmæli um málið, so stöðutakanin hjá býráðnum fer fram á upplýstum grundarlagi. Formaðurin fyri Byggi- og býarskipanarnevndini má metast at hava ábyrgd av, at nevndin málsviðger mál samsvarandi hesum kravi, meðan borgarstjórin hevur eftirlit við, at málini frá nevndunum m.a. Byggi- og býarskipanarnevndini eru nøktandi upplýst. Frávik kunnu gerast, um talan er um hastandi mál, men einki bendir á, at tað var stöðan í hesum føri.

Tá broytingaruppskotið um matr. nr. B kom fram á býráðsfundi 23. juni 2021, var tað sambært skjølunum ikki frammanundan viðgjørt av Byggi- og býarskipanarnevndini. Ongin málslýsing – hvørki skrivlig ella munnlig - fylgdi broytingaruppskotinum frá formanninum, annað enn, at tað var ein misskiljing, at broytingin av matr. nr. B ikki var við á kortskjalinum, sum var viðgjørt í Byggi- og býarskipanarnevndini tann 22. juni 2021

Fylgjan av hesum var í fyrstu atløgu, at broytingin av matr. nr. B ikki fylgdi ásetingini í Kommunustýrisskipanini fyri Tórshavnar kommunu um, at mál verða lögð fyri býráðið saman við neyðugum nevndarummæli. Hareftir fór broytingaruppskotið gjøgnum alla viðgerðina fyri broyting av byggisamtyktum uttan nøktandi málslýsing.

Eg haldi, at hetta vísur, at eftirlitið við at mál skulu hava neyðugt nevndarummæli, áðrenn býráðið tekur avgerð, og sum sambært § 6, 2. petti í Kommunustýrisskipanini fyri Tórshavnar kommunu og § 21 stk. 2 í Kommunustýrisslóginum áliggur borgarstjóranum, ikki var nóg gott. Sambært skjølunum hava kommunustýrisslimirnir tí ikki fingið nøktandi upplýsingar um málið at broyta matr. nr. B, áðrenn teir tóku avgerð um málið, sí § 20 í Kommunustýrisslóginum.

Eg haldi tí, at viðgerðin av hesum máli var ikki í samsvari við reglurnar í Kommunustýrisslóginum og Kommunustýrisskipanini hjá Tórshavnar kommunu.

3. Grundgeving

Mótmælir, sum kommunan fær inn í sambandi við almenna hoyring av eini broyting í byggisamtyktini, skulu viðgerast og svarast. Svárið skal lýsa, um mótmælini verða tikin til eftirtektar ella, hví ikki verður tikið undir við mótmælinum.

Mótmælini og svar uppá mótmælini eru partur av tí tilfari, sum skal sendast avvarðandi landsstýrismanni í sambandi við rættargildiseftirlitið og góðkenningina, sum ráðið stendur fyri. Tað er tí umráðandi at greiða er á, um mótmælini eru svaraði.

Í skrivinum, sum Tórshavnar kommuna sendi klagaranum tann 4. oktober 2021, sum svar uppá hansara mótmæli viðvíkjandi broytingunum, skrivaði kommunan:

“... **Býráðið samtykti ikki at ganga mótmælinum á mæti.** Orsøkin til at mótmælið ikki verður gingið á mæti er, at mett verður, at ætlaða útstykkingin fram við Ervaveg er lættari atkomulig, og at lendið er betur hóskað til bygging, enn onnur byggjoki í bygdini”

Útstykkingin fram við Ervaveg er broytingin av parti av matr. nr. D, meðan broytingin av matr. nr. B ikki er partur av útstykkingini fram við Ervaveg, men er ein broyting inni í bygdini. Kommunan svaraði tískil ikki mótmælinum frá klagaranum um broytingina av matr. nr. B við hesum skrivi.

Eg haldi, hetta ikki vera nøktandi málsviðgerð.

4. Gegni

Ásetingarnar í § 3 í fyrisitingarlógini eru galdandi fyri allar persónar, sum virka innan almennu fyrisitingina herundir eisini kommunupolitikarar.

Tá ein politikari er ógegnigur í einum máli, hevur hann skyldu at gera vart við hetta og at taka seg úr viðgerðini av málinum. Er politikarin sum privatpersónur t.d. partur av einum máli, sum eitt býráð skal viðgera, skal eisini ansast eftir, at hesin ikki á annan hátt ávirkar málið við sínari støðu sum politikari, men at hann fær somu viðgerð, sum annar borgari í somu støðu.

Í hesum máli hevði varaformaðurin í Byggi – býarskipanarnevndini so mikið tætt familjutilknýti til núverandi festara og komandi festara, at støðan var fevnd av § 3, stk. 1 nr. 2 í fyrisitingarlógini. Varaformaðurin var sjálvur sum privatpersónur við at føra áheitanina um broyting í byggisamtyktini fram fyri umsitingini, men vegna ógegni tók hann seg, sum hann átti, úr politisku viðgerðini bæði av hesum málinum og eisini av broytingini av matr. nr. D.

Eg havi tí ikki grundarlag fyri at halda, at gegni var ein trupulleiki í viðgerðini av hesum máli.

5. Saklig atlit

Eftir at umsitingin avgjórði fyribils ikki at leggja broytingina av matr. nr. B til politiska viðgerð, kom málið umvegis formannin í Byggi- og býarskipanarnevndini fram á býráðsfundi, sum eitt broytingaruppskot til málið um broytingar av parti av matr. nr. D. Hetta var uttan nakra fyrireiking ella málslýsing av broytingini í matr. nr. B.

Ongar skrivligar upplýsingar eru um, hví formaðurin – ímóti metingini hjá umsitingini – vildi fremja hetta málið, sum sambært umsitingini ikki var býarskipanarligt grundarlag fyri.

Tá málið um broytingina av matr. nr. D var fyrri á býráðsfundi 23. juni 2021, segði formaðurin, at grundin til, at hann hevði eitt broytingaruppskot, var, at tað var ein misskiljing, at broytingin av matr. nr. B ikki var við á kortskjalinum fyrri broytingina av matr. nr. D, sum var samtykt á fundi í Byggi – og býarskipanarnevndini 22. juni 2021.

Sambært umsitingini var broytingin ein politisk avgerð uttan viðgerð frá umsitingini. Broytingin av matr. nr. B var ikki við í tilmælinum frá umsitingini til fundin í Byggi- og býarskipanarnevndini tann 22. juni 2021, tí umsitingin hevði umrøtt broytingina av matr. nr. B neiliga og hevði tí ikki fyrireika málið til politiska viðgerð.

Eg havi spurt kommununa, hvørja misskiljing talan var um, tá formaðurin setti broytingaruppskotið fram á býráðsfundinum 23. juni 2021. Kommunan svaraði, at umsitingin ikki kendi til hvørja misskiljing formaðurin í Byggi- og býarskipanarnevndini vísti til á býráðsfundinum.

Av tí at málið viðv. broyting av matr. nr. B var viðgjørt uttan nakra skrivliga ella munnliga málslýsing, síggi eg ikki, um tað vóru saklig og viðkomandi atlit, sum lógu aftanfyrri ynski hjá formanninum at fremja hesa broyting, hóast umsitingin hevði avgjört fyribils at bíða við málinum. Eg gevi mær í hesum sambandi far um, at umsitingin, sambært notatimum frá fundi við Búnaðarstovuna, hevði ta fatan, at ein broyting av byggisamtyktini á hesum grundarlagi hevði ført við sær, at einstakur borgari við tilvísing til støðuna sum festari fekk framíhjárættindi til at velja sær út ávíst grundøki, hóast hendan staðseting ikki var ein fyritreyt fyri raksturin av festinum.

Sum málið er lýst, kann eg tí ikki útihýsa, at ósaklig atlit hava verið orsök til broytingaruppskotið.

Samanumtikið

Samanumtikið haldi eg, at handfaringin hjá Tórshavnar kommunu av málinum um broytingina av parti av matr. nr. B á Velbastað, hevur verið sera ivasom.

Kommunan hevur ikki upplýst málið nøktandi, ikki gjørt notat frá týðandi stigum í málinum og ikki svarað mótmælinum viðv. broytingini av matr. nr. B.

Viðgerðin hevur heldur ikki verið samsvarandi reglunum í Kommunustýrslógini og Kommunustýrisskipanini hjá Tórshavnar kommunu um, hvussu mál verða lögð fyrri býráðið til avgerðar.

Sum málið er lýst, kann eg tí ikki útihýsa, at ósaklig atlit hava verið orsök til broytingaruppskotið um at broyta matr. nr. B.

Eg fari tí at geva Tórshavnar kommunu eina álvarsliga áttalu fyri handfaringina av hesum máli. Av tí at eg haldi talan vera um, at álvarslig mistøk eru framd í hesum máli, fari eg, sambært § 10, stk. 1 í umboðsmanslógini, at kunna formansskapin í Løgtinginum, løgmann, landsstýrismannin í Kommunumálum og landsstýrismanninum í Umhvørvismálum (lóg um býarskipanir og byggisamtyktir) um málið.

Umhvörvismálaráðið (áður Umhvörvis- og vinnumálaráðið)

Landsstýrismaðurin í umhvörvismálum / Umhvörvismálaráðið er sambært lógini um býarskipanir og byggisamtyktir (løgtingslóg nr. 13 frá 21. maí 1954 um býarskipanir og byggisamtyktir) góðkenningarmyndugleiki í sambandi við ger og broyting av byggisamtyktum hjá kommununum. Sum góðkenningarmyndugleiki fremur ráðið saman við Býarskipanarnevnd landsins eitt rættargildiseftirlit, sum skal tryggja, at kommunan hevur framt broytingina á rættan hátt. Eg havi tí valt eisini at viðgera, hvussu Umhvörvismálaráðið hevur framt sína góðkenning.

Kommunan sendi broytingina til góðkenningar hjá ráðnum og lat ráðnum, tey viðkomandi skjøluni, sum vóru grundarlag fyri broytingini í byggisamtyktini. Ráðið sendi málið til Býarskipanarnevnd landsins til kanningar og viðmerkingar. Av tí at Býarskipanarnevnd landsins bert er tilmælandi í mun til ráðið, meðan Umhvörvismálaráðið stendur fyri endaligu góðkenningini, er tað viðgerðin hjá ráðnum, sum eg taki støðu til.

Í hesum ítøkiligum førinum, tryggjaði kommunan sær ikki, at endaliga politiska viðgerðina var grundað við eini málslýsing og frágreiðing um málið. Kommunan legði broytingina av matr. nr. B saman við málinum um broyting av matr. nr. D. Hetta og manglandi málsupplýsingin gjørdur, at broytingin av matr. nr. B bleiv framd saman við – ella í skugganum av - broytingini av matr. nr. D.

Upplýsingarnar, sum kommunan sendi Umhvörvismálaráðnum, vóru eftir mínum tykki mangulfullar. Einki var upplýst um grundgevingina fyri at broyta matr. nr. B, men var bert víst á hvørja lendisnýtslubroyting talan var um.

Umhvörvismálaráðið hevur í frágreiðing til mín víst á, at ongin myndugleiki hevur fyrihildið seg til uppáhaldini í mótmælinum frá klagaranum um, at talan er um einstaklingaætlan ella “skeggi nær høkuni”, og at klagarin hvørki hevur greitt frá ella grundgivið fyri hesum uppáhaldum, og ikki hevur víst á nøkur lendis- ella býarskipanarlig viðurskifti sum stuðul og grundgeving fyri hesi útsøgn.

Eg haldi, at trupulleikin í hesum føri er ikki, um mótmælið kann sigast at vera nakað ógreitt. Trupulleikin er, at hvørki Tórshavnar kommuna ella Umhvörvismálaráðið, herundir Býarskipanarnevndin, gjørdur nakað fyri at greiða hesi viðurskifti og at tryggja sær, at mótmælið viðvíkjandi matr. nr. B var svarað.

Tá Umhvörvismálaráðið viðgjørði og góðkendi broytingina tann 8. mars 2021, hevði ráðið, herundir Býarskipanarnevnd landsins, einki gjørt fyri at fáa málið viðvíkjandi matr. nr. B betri upplýst og hevði heldur ikki tryggjað sær, at mótmæli viðvíkjandi matr. nr. B var svarað.

Eg haldi, at hetta er ikki nøktandi málsviðgerð, og fari eg tí at geva Umhvørvismálaráðnum ein áttalu fyri viðgerðina av hesum máli.

Eg fari at mæla til, at Umhvørvismálaráðið tekur málið viðv. broyting av matr. nr. B á Velbastað upp aftur, og letur meg frætta, hvat víðari hendir í málinum.

Hanna Vang
Løgtingsins umboðsmaður